

בכתובים, ספורים וטרנדיות ועוד. ש"ע מעיף עין על הגליון לדוגמא ואומר להבחור, שקודם שיוביא אליו את שאר הכתבים יטריח את עצמו לשקול אותם במאזני-צדק ויודיעהו נאמנה את המשקל המדויק של כל מין ומין לבד. הבחור משהומם קצת להצעה זו ומשיב בנמנום שאין מאזנים בביתו. "אין בכך כלום" - אומר לו ש"ע בפנים מסבירות - אפשר בשעת הצורך, כשאינן ברירה אחרת, לבקש מאת חנוני יטכן קרוב, ולכי בטוח שהוא לא ימנע הטוב ממך לשקול בפלם את כתביך למען דעת"...

בכל הדברים, כגון אלו שהבאתי ושיכלתי להרבות את מספרם, רק "ילדות" היתה בו, בש"ע, ולא התכוון לצער אחרים אלא לשם שחוק של ילד תמים.

ובכלל מי שהכיר את ש"ע מקרוב יודע עד כמה נפשו של המופר הנדול חשקה תמיד בחברת ילדים קטנים, שהיה מרגיש להם חבה יתרה. עונג מיוחד היה לו לבלות זמן עם בניו הקטנים, לפטפט ולהשתעשע עמם, ולא רק עם בניו אלא עם ילדים קטנים בכלל, שהתענג להמצא בחברתם ונעים היה לו להטות אזן ולשמוע שיחה קלה שבין ילד לילד.

ואותה החבה לילדים נכרת באופן מוחשי וכולט בספורי הילדות הנחמדים של ש"ע, שנערכו על-ידו באהבה מיוחדת ובהם מתגלה כשרונו של האמן המצוין בכל זהרו ובכל קסמי-חמודותיו. ההומור המיוחד שלו בספורים האלה אינן בו סמן של סאטירה אלא תיכו רצוף אהבה וחבה, כאדם המספר דברי בדיחה על נפשו או על זה הקרוב אליו קרבת נפש. וכאמת הרבה אפיוודים מספורי הילדות שלו, כפי שהגיד וכתב לו לא אחת, הם לקוחים מן המציאות, מתוך חיי עצמו או חבריו הקרובים בגיל המאושר של הילדות.

ד. א. סרידמאן

בְּבוֹרִים

(אגב קריאה)

היה זמן ומורגש היה בתוכנו הצורך לשית פקודים לנדוי הספרות. מזמן לזמן היו עינינו רואות את כשרונותינו הצעירים, את האביב. עתה, זו תקופה שלמה, והבקרת העברית עמוקה רק בתושים, וגם זה מתוך איזה געיה של

עדר, ואם לדון על ספרותנו על פי בקרתנו קפצה עלינו זקנה, ורק שכול ועקרות לפנינו.

אך יש עוד נוער עברי. כמובן, לא בהיכליהם דבי האולמים של הכהנים, שציין המליצה על מצחם הנכבב וכתונת בד עליו חום המת. בתחום ממשלתם של גבורי שלשום אלה אין, כמובן, מקום לשליחי המחר. כי מה לנוער בבית-הקברות? על כן יתעו להם בני התשחורת שבינינו, אלה היחפים שבספרותנו, בשבילים בל ידעים סריסי המליצה המתממת ואין איש אשר ישום לב לצעירי הצאן. התרבות, העולם - עליו מפתנס ירבעו אלה שהיו בשעתם כהנים לאל עליון ועתה הם כשפחות חרופיה, ונדוי הספרות מקפצים על הרי בתרי לבם, יופיעו ויעלמו, יקלסתר פניהם לא יטבע אף בעיני מוקירם היוצא בעקבותיהם ואוהב את דלוניהם. הווכל מצב כזה להמשך זמן רב? ומה טעם לבית מקדש שעל פתחו ישב ירוד מת על כסא עליו? אכן אין עצה לבנו הנעורים שבספרות העברית אלא לצאת אל המערכה אחד אחד. ומי שעתידות הספרות קריבים באמת אל לבו יסב את פניו מן הרוכבים עליו אתונות וישום את עינו אל העולמים ברנל ממש.

גרינברג, טמקין, פורשטיין, צייטלין, רמון, וגם ברש, הזקן שבחבורת הצעירים, - כלם צליליהם עודם מרחפים ערטילאים ואין מקבץ נפוצותיהם.

וחבל! בטנאי בכוריהם יש ברכה לא מעט. וגם את חג האסיף להם ולנו היינו יכולים לחוג כהדר בכמה וכמה מינים.

1 דוד פוגל.

"לפני השער האפל" - שירים,

הוצאת "מחר", וינה, 1923, עמ' 80.

הוא היה הראשון לגאולה. והוא אינו כלל וכלל האחרון במעלה. כבר בראשית הופעתו הבדילו מאחרים חתוך דבורו: סגורים בלב, מחסום לפה, זהירות פסיעה, טפח עצב, חרדת אנמר - כזה היה והוא פוגל.

לא בכעש שירתו. ולא בתעתועי שפה. על חבלים לא ירקד. אף לא על חבלי וחבלי לשון. כי חפשי הוא מעבותות מסורה מכאיבים. חותמו - הצניעות דרכו - הפשטות. דברו - דינור.

על כן כה ומעט בדבור.

ועל כן מוכרחים ציוריו להיות בולטים ובהירים ביותר. כי נכדל הוא מחבריו בני נולו שמגלו לשירתם את שאונו הדוהר של הכרך יאת הדבולה שבמלת יושבו הכרכים. פוגל הוא אחד השקטים שבתוכנו.

כספרו הקמצן במלים.

בצר לו לא יצעק. ובטוב - לא ירעיש עולמות.

בין חבריו לעת רבים הם הצווחים ככרוכיה בשעה שישכם רמש קטן, והם גם היוצאים במחול אחרי טעם רק טעם יין בלגימה. נרגר חול אחד כנעל שלהם ומרר את דרך חייהם וצל עשביה אחת יקריר עליהם את שמשם.

לא כן פוגל.

אף צערו - צער שתקני הוא. רך. פשוט. כי פוגל אינו מורכב ואינו רוכב על הרכבות. אין הוא נאחז, לא במקרה ולא בכוונה, בסבך ההרגשות השונות בקרנות נפשו כשאר אילי ספרותנו, הגדולים עם הקטנים. גם צל של רגש מוליד בו צליל. ואף מחשבה קטנה אינה פסולה אצלו להדות. כי כל שירתו היא רק שירת הדים, לא „מננינות“ ולא „ציקלוסים“, בלי „פואימות“ ובלו „סוניטות“. מדות לו משלו. קצבו מיוחד לו: דופק לב תמים. ואנו מאמינים אף בשעה שהוא נראה באילו ישנה את טעמו.

כי ראשית כל חוץ מנגסין עוד לא ישר איש אצלנו בכשרון כה אמתי על יגונות הסתרים של העלמה העבריה. על כן אח הוא פוגל לנגסין.

והראיה: השירים XXII, XXIV, XXVII

ועוד נמתחים נימים טמירים מנגסין לפוגל: הם נימי הבניות הכואבת והרועדת.

כי רק בזמן האחרון כמעט בשנים האחרונות, התחילה להשמע בספרותנו אנקת הבן העברי שנלה מעם שלחן אביו (בבן ממש ובאב ממש אדבר, בלי כל השאלה). שתאום הרגישו יוצרי תרבותנו (ביאליק, שיאור, שמעונוביץ ואחרים) כי אי אפשר לו לאדם בלי להרגיש ולכבד את בקר חייו. אז התחילו באים הזכרונות על הטוב והפשוט והכסופים לטהור ולישר. כעין נוחם ומעד ביתמות האיומה של האיש ישראל וכעין מפלט לעקש המעוקש, היושב כצביה ממארת בלב כל אחד ממני.

בהתרסקות זו על האב, שמצדה ההכרתי יש לה השיבות תרבותיות רבה (כי אי ואביו לה לתרבות ממורת! ומה צר גם על יצירה יתומה!) קדם

לפוגל וגם לאחי הגדולים ממנו נגסין המנות, כמו שקרב בהרבה תכנים וצלילים לכמה סופרים ומשיררים שיבואו עוד.

ראה: השירים I, II, III, VI, VII, VIII.

ופוגל עודנו בכלל מושפע הרבה. קצת תנורי, קצת מטרלניק, קצת - אלטנברג וקצת הילה - אולם גם הרבה הרבה „פוגל“.

השפעות! רק מעוותים שאינם ניתנים לתקין יראים מפניהן, ואשרה האיש העלול לקבל השפעות - ולעכלן היטב.

הבן הסורר ומורה הלא הוא הוא האיש שאיני ראוי ואינו יכול להיות מושפע. לאיש כזה אין באמת כל תקנה אלא ברגימה.

ואצלנו בספרותנו - ואולי גם בחיינו - הלואי ורבי ההשפעות, בין השפעות החוץ בין השפעות הפנים. אז אולי היתה תרבותנו הנוצרת לעינונו ובימינו יותר עשירה ויותר מענינת, והרבה יותר חשוב המושפע שיש בכחו להשפיע מן האיש שחלונות נפשו אטומים.

אך פוגל הוא חוץ מזה גם צעיר. עודנו מחפש לו רב. ודאי ימצא את הקרוב לו באמת. וכל מה שפרם עד עתה מעיד על עצמיות אישית. למרות ההשפעות.

ואשר להשפעות הנן רובן אצל פוגל מן החוץ.

אין הוא שואב מן הבאר כרוה שרי ספרותנו. ואולי יש גם בזה סימן טוב. כי רבים מן המשוררים הצעירים נאחזים כבר יותר מדאי בשולי האדרת של רכבי ישראל ופרשיו שבימינו.

אך פוגל - הלואי ולא ירבה לכת אל הכורות הורים ואל דליותם.

כי אין לך מסוכן מדלי שהשתמשו בו שפתים זרות. דלי כזה הוא גם מאום. הלא בו ישקו לפעמים קרובות גם את הנמלים והחמורים.

האם לא טוב מזה היא לאדם כד משלו?

נראה הדבר, כי יש לו לפוגל כלים משלו. ולי אין ספק, כי גם פעינו לא יכזיבו.

הוא נאמן לעצמו - על כן אפשר להאמין לו.